

Moció del Grup Municipal d'Esquerra Republicana a junta de portaveus per a l'impuls de les tasques de recuperació del Refugi de Defensa Passiva construït per l'Ajuntament de Sabadell entre els carrers Viladomat i Jacint Verdaguer.

La idea de la memòria històrica conté un univers molt ampli de referències. A Catalunya ens trasllada a les trajectòries de les persones que van viure la Guerra Civil, la postguerra, la dictadura i la transició. La recuperació de la memòria històrica ens permet recuperar com aquestes persones expliquen el seu passat conformant la memòria col·lectiva del país.

Per aquesta raó des de totes les institucions es prenen mesures de preservació i recuperació de la memòria històrica.

A l'Estat espanyol, a Llei per la qual es reconeixen i amplien drets i s'estableixen mesures en favor dels qui van patir persecució o violència durant la Guerra Civil i la Dictadura, més coneguda com a Llei de Memòria Històrica, es va aprovar pel Congrés dels Diputats el 31 d'octubre de 2007. Actualment es treballa en un nou projecte que permeti continuar avançant en aquest camí.

La Generalitat de Catalunya, disposa de la Direcció General de Memòria Democràtica, que treballa per la recuperació de la memòria; organitzant activitats relacionades amb la recuperació de la memòria democràtica; convocant subvencions per a la recuperació del patrimoni memorial, la recerca científica i la difusió en l'àmbit de la memòria; impulsant la localització de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i el franquisme; localitzant les fosses comunes existents a Catalunya; gestionant les indemnitzacions als expresos polítics del franquisme, i assessorant les persones represaliades.

A Sabadell l'aprovació del Pla de Memòria Democràtica de Sabadell 2022-2026, és representa l'espai adient per consolidar la tasca que ja s'està fent des del programa de Memòria Històrica i tenir un full de ruta per continuar treballant a curt, mig i llarg termini.

En aquest marc de treball i en base a la documentació recollida i analitzada en el marc del Projecte de Recerca que desenvolupa el Museu d'Història de Sabadell que té per títol Els espais històrics de la guerra civil a Sabadell, es constata que la defensa dels bombardejos de la població civil va ser assumida per la Generalitat de Catalunya, en el cas de Sabadell aquesta la va desenvolupar comissió de Defensa Passiva de Sabadell. La comissió va planificar la construcció de 10 refugis a la nostra ciutat. D'aquests 10, els estudis indiquen se se'n té constància de la construcció de 5:

- ✓ Polvorí de l'aeròdrom de Sabadell (magatzem armes i material). Refugi militar.
- ✓ Refugi de l'aeròdrom de Sabadell (Per al Personal). Refugi militar.
- ✓ Carrer Buxeda 23. Refugi civil.
- ✓ Carrer Caresmar (antiga fàbrica Baygual i Ilonch). Refugi militar.
- ✓ Carrers Viladomat i Jacint Verdaguer. Refugi civil.

La construcció d'aquest últim refugi es va iniciar l'any 1937 i segons llibre d'actes de l'ajuntament republicà, conservat a l'Arxiu Històric de Sabadell es va acabar a l'inici de l'any 1939. Va ser per iniciativa municipal i durant alguns mesos van treballar un màxim de 40 obrers.

Finalitzada la Guerra Civil, aquest refugi va quedar a l'oblit. D'acord amb documentació que consta a l'Arxiu de Sabadell i els estudis del Museu d'Història, l'any 1958 es va arrendar aquest terreny a una particular per al cultiu de xampinyons al seu interior.

Durant la construcció de l'institut (l'edifici més antic l'any 1968-1969), es van enderrocar les boques d'entrada al refugi i es van cobrir amb una planxa metàl·lica, la documentació de la contractació i pagament del servei també es troba documentada al mateix arxiu de la ciutat, sense que aquesta actuació comportés la destrucció de l'edifici, que va quedar soterrat.

La Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya va realitzar l'any 2008 una Intervenció arqueològica al refugi antiaeri de l'I.E.S Pau Vila, per tal de constatar l'existència i ubicació exacta del refugi i, per l'altra, localitzar almenys un dels accessos per tal de poder accedir a l'interior i poder-ne establir els límits sense necessitat d'obrir en extensió. El resultat de la intervenció va permetre constatar l'existència de l'edifici, però no la localització dels accessos. L'estudi conclou que ha estat possible documentar l'existència del refugi coincidint amb els resultats de l'anàlisi per georadar. I en destaca la solidesa de l'estructura, fet que fa preveure'n una òptima conservació, tot i que els resultats van ser negatius respecte a la localització d'una entrada en aquest punt.

La feina realitzada pel professorat del INS en el marc del currículums de les matèries de matemàtiques i ciències socials podrien haver permès localitzar les dues entrades a l'estructura, corroborant les conclusions dels diferents documents i estudis realitzats pel Museu d'Història de Sabadell i la Fundació Bosch i Cardellach de la ciutat.

Atès que la recuperació d'aquesta construcció civil representaria un salt qualitatiu en matèria de memòria històrica a la ciutat, i en reconeixement a la tasca de recerca realitzada fins el moment.

Per aquests motius proposa a la Junta de Portaveus el següent

ACORD

Primer- Sol·licitar a la Generalitat de Catalunya l'Inici de les actuacions per a la recuperació del refugi de Defensa Passiva construït per l'Ajuntament de Sabadell entre els carrers Viladomat i Jacint Verdaguer, en el marc de les actuacions del Foment de la Memòria Democràtica que impulsa la Direcció General de Memòria Democràtica.

Segon.- Instar a l'Ajuntament de Sabadell a iniciar els treballs per dotar d'un nou espai de memòria a la ciutat, situat al refugi de Defensa Passiva construït per l'Ajuntament de Sabadell entre els carrers Viladomat i Jacint Verdaguer, en el moment en que aquest sigui recuperat.

No obstant això, la Junta de Portaveus resoldrà.